

شرح مشکلات دیوان انوری و خاقانی

(گزیده شروح شهیدی، شفیعی کدکنی، ماهیار)

محمد علی سلیمی

انتشارات خورشید اندیشه

۱۳۹۶

سرشناسه	: سلیمی، محمدعلی، ۱۳۵۶.
عنوان و نام پدید آور	: شرح مشکلات دیوان انوری و خاقانی: (گزیده شروع شهیدی، شفیع کدکنی، ماهیار) / محمدعلی سلیمی.
مشخصات نشر	: ایلام: خورشید اندیشه، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۸۶ ص..
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۹۶۲۷۲-۳-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتاب حاضر برگزیده کتابهای "شرح لغات و مشکلات دیوان انوری"، "مفلس کیمیا فروش: نقد و تحلیل شعر انوری"، "مالک ملک سخن: شرح قصاید خاقانی" است.
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: انوری، محمد بن محمد، - ۵۸۵ ق. دیوان — نقد و تفسیر
موضوع	: خاقانی، بدیل بن علی، ۵۲۰ - ۵۹۵ ق. دیوان — نقد و تفسیر
موضوع	: Khaghani, Badil ibn Ali . Divan -- Criticism and Interpretation
موضوع	: شعر فارسی — قرن ۶ ق. — تاریخ و نقد
موضوع	: Persian poetry -- 12th century -- History and criticism
شناسه افزوده	: شهید: سیدجعفر، ۱۲۹۷ - ۱۳۸۶. شرح لغات و مشکلات دیوان انوری
شناسه افزوده	: شفیعی کدکنی، محمد رضا، ۱۳۱۸ - . مفلس کیمیا فروش: نقد و تحلیل شعر انوری
شناسه افزوده	: ماهیار، . ۱۳۸۰ - . مالک ملک سخن: شرح قصاید خاقانی
رده بندی کنگره	: ۱۲۰۴ / ۳۶۹ / ۱۲۰۴
رده بندی دیویی	: ۱/۲۳۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۰۳۰۸۷۱

شرح مشکلات دیوان انوری و خاقانی (گزیده شروع شهیدی، شفیع کدکنی، ماهیار)

تألیف	محمدعلی سلیمی
سال چاپ اول	۱۳۹۶
شمارگان	۵۰۰
ناشر	خورشید اندیشه
ویراستار علمی	دکتر علیرضا شوهانی
صفحه آرای	سجاد حاتمی
طراح جلد	آرمان فرضی
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۶۲۷۲-۳-۳
قیمت	۱۵۰۰۰ تومان

آدرس: ایلام، خیابان شهید بهشتی، شهروند، نسیم ۱، پلاک ۸۳

مشهد، وکیل آباد، هفت تیر ۱۸، پلاک ۳۲ - ۳۸۴۱۹۲۰۹

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

.....

مقدمه ۹

فصل ۱.

گزیدهٔ سر - مات و مشکلات دیوان انوری «سید جعفر شهدی» ۱۱

فصل ۲.

گزیدهٔ «فلس کیمیا فی» من محمد رضا شفیعی کدکنی ۹۹

فصل ۳.

گزیدهٔ «مالک ملک سخن» عباس ماهیار ۱۴۵

کتابنامه ۱۸۶

.....

مقدمه

بخش اعظم از متون ادب فارسی به عنوان گنجینه‌های علوم و اندیشه‌های بشری محسوب می‌شود که طی دوره‌ها و اعصار مختلف گردآوری شده است. غالب این علوم با یکدیگر مرتبط و شاعران و نویسندگان، چه برای بیان اندیشه و چه برای هنرنمایی، از انواع واژگان، اصطلاحات آنها بهره جسته‌اند. این علوم حوزه‌های متنوع و گسترده‌یی از قبیل: علوم قرآن و حدیث، کلام، فلسفه و عرفان، طب، ستاره‌شناسی، گیاه‌شناسی، معادن و جواهرات، البسه و اطعمه و بسیاری دیگر را در بر می‌گیرد. فهم و دریافت هر یک از این علوم به تنهایی مشکل است و زمانی که شاعر هنرمند این دانشها را با هنرهای شاعری و سخن‌پروری تلفیق می‌کند جهانی نو پدید می‌آورد که درک و دریافت آن تأمل و دقت بیشتری می‌طلبد.

همزمان با آفرینش این آثار، شروح متعددی بر آنها نهشته شده که غالباً به قصد درک بهتر و کشف راز و رمزهای محتوایی و هنری آنها پدید آمده است. در دهه‌های اخیر محققان و دستداران ایرانی و غیر ایرانی زبان و ادب فارسی بر بسیاری از آنها شروحي نوشته و بسیاری از مشکلات محتوایی و زبانی آنها را حل کرده‌اند؛ از جمله این آثار، شرح استاد فقید دکتر سید جعفر شهیدی، تحت عنوان «شرح لغات و مشکلات دیوان انوری» و شرح استاد دکتر محمد رضا شفیعی کدکنی، تحت عنوان «مفلس کیمیا فروش»؛ و دیگری شرح قصاید خاقانی، تحت عنوان «مالک ملک سخن» به همت استاد فقید دکتر عباس ماهیار. این سه اثر گرانقدر در

آزمون دوره‌های تکمیلی و تخصصی رشته زبان و ادب فارسی از متون اصلی محسوب می‌شود و مرجع دانشجویان و استادان زبان و ادبیات فارسی است. از آنجا که دسترسی به این سه اثر برای همگان ممکن نیست و منابع متعدد آزمونها، فرصت مطالعه دقیق همه منابع آزمون را نمی‌دهد؛ مولف بر آن شد تا این گزیده را به قصد دسترسی بهتر و همه‌جانبه به مطالب شروع مذکور فراهم آورد. بدین منظور مباحث اصلی و مهم سه شرح مذکور به طور جداگانه در سه فصل گنجانده شده، به گونه‌ای که متقاضیان در فرصت کم می‌توانند همه آنها را مرور کنند و امکان موفقیت خود را در آزمون افزایش دهند. امیدوارم که این تلاش ناچیز قدری مهمی در نیل به موفقیت متقاضیان محسوب شود.

محمدعلی سلیمی

دیماه ۱۳۹۶